

ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЮРІЯ МИКОЛАЙОВИЧА ТАРАНА

Таран-Жовнір Юрій Миколайович – відомий український вчений в галузі фізичного металознавства, матеріало-знавства, металургії, академік Національної Академії наук України, заслужений діяч науки і техніки України.

Юрій Миколайович народився 26 червня 1927 року в м. Новомосковську Дніпропетровської області. В 1949 році закінчив технологічний факультет Дніпропетровського металургійного інституту. Великий вплив на формування Ю. М. Тарана як професіонала-металографа спричинив його вчитель – член-кореспондент Академії наук України, завідувач кафедри металознавства К. П. Бунін, який мав чудовий дар залучати своїх учнів до дослідницької роботи. На початку 50-х років ХХ століття в Дніпропетровську склалася наукова школа металознавців, яка стала відомою у всьому світі як «бунінська школа» металознавців. Саме в цій школі Ю. М. Таран пройшов шлях від інженера і аспіранта до ведучого професора і академіка, завідувача кафедри металознавства Дніпропетровського металургійного інституту (ДметІ) і керівника Дніпропетровської наукової школи металознавців.

Дослідницьку роботу Ю. М. Таран почав в 1948 році під час проведення аналізу структуроутворення в інструментальній швидкорізальній сталі на Дніпропетровському автозаводі. Проводячи ці дослідження Юрій Миколайович познайомився з різноманітною морфологією карбідних евтектик, що сприяло в подальшому закладанню основи для головного напрямку його наукової діяльності.

Після захисту кандидатської дисертації, присвяченої дослідженню високоміцного чавуну, в 1954 році Юрій Миколайович працює асистентом, а з

1959 по 1963 роки – доцентом кафедри металознавства ДМетІ.

З 1964 року Ю. М. Таран керує відділом металознавства в НДІ горної металургії Мінчермета СРСР, поєднуючи цю посаду з діяльністю викладача кафедри металознавства і заступника декана технологічного факультету. Під його керівництвом виконуються роботи, які направлені на підвищення якості прокату і покращення металургійних технологій: це процеси безкінечної прокатки, пресування брикетів залізородної сировини, формування якісних злитків, отримання холоднодеформованого листа.

В 1969 році Ю. М. Таран захищає докторську дисертацію, в якій засновує нову концепцію кооперативної багатофазної евтектичної кристалізації. Ця концепція отримала визнання у широкому колі вітчизняної й міжнародної наукової спільноти. Результати багаторічних досліджень широко представлені в науково-технічній періодиці та узагальнені в низці монографій. В 1972 р. Ю. М. Тарана обрано членом-кореспондентом, а в 1982 р. – академіком Академії наук УРСР (зараз – Національна академія наук України).

З 1974 по 2001 роки Ю. М. Таран – ректор ДМетІ. Під його керівництвом проводиться робота з розвитку учбового процесу по низці напрямків: розвиток інформаційно-регулюючої системи міжсесійного контролю, розробка активних методів освіти, широке залучення студентів до участі в дослідницькій діяльності кафедр, стимулювання науково-технічної творчості студентів, впровадження комплексного дипломного проектування, комп'ютеризація учбового процесу і всієї життєдіяльності вишу. Багато енергії та сил ректор Таран Ю. М. віддає розширенню учбово-матеріальної

бази вишу, будівництву нових учбово-дослідницьких корпусів, відкриттю нових факультетів і кафедр та науково-дослідних лабораторій, збільшенню контингенту студентів і розширенню спектра підготовки інженерів та наукових працівників.

Величезних зусиль потребувала організація 100-річчя підготовки інженерів-металургів у 1999 році та наданню ДМетІ статусу Національної металургійної академії України.

На протязі 27 років Ю. М. Таран керував кафедрою металознавства (з 1998 р. кафедра матеріалознавства), завдяки чому кафедра стала провідним в Україні науково-педагогічним колективом, в якому на сьогодні працюють 5 професорів, докторів наук; 7 доцентів, кандидатів наук; 2 асистенти, кандидати наук.

Колектив кафедри матеріалознавства імені Ю. М. Тарана успішно продовжує традиції, які закладені її засновниками, як в учбовій діяльності, так і в наукових дослідженнях, зберігаючи і розвиваючи основні наукові напрями досліджень.

Ю. М. Таран опублікував більш ніж 600 наукових робіт, серед них 5 підручників, 8 монографій, понад 100 винаходів, 1 диплом про наукове відкриття. Юрій Миколайович підготував більш ніж 60 кандидатів та 7 докторів технічних наук. Він лауреат Премії РМ СРСР (1982 р.), лауреат Державної премії України (1996 р.), заслужений діяч науки і техніки (1976 р.), лауреат Премії Стародубова К. Ф. (1996 р.), Премії Чернова Д. К. МВССО України (1990 р.),

Премії ім. Ярослава Мудрого (1994) та декількох міжнародних наукових премій, а також має чисельні урядові нагороди.

Професійну діяльність Ю. М. Таран успішно поєднував із суспільною діяльністю, на протязі майже 25 років керуючи роботою правління обласної організації товариства «Знання», відділення матеріалознавства і металургії Академії інженерних наук України. Юрій Миколайович також був академіком – секретарем відділення металургії АНВШ України, президентом Асоціації металознавців і термістів України, головою спеціалізованої наукової ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій, головним редактором наукового журналу «Теорія та практика металургії», і членом редколегій інших журналів.

Юрій Миколайович Таран-Жовнір був дуже чуйною, високо інтелігентною, талановитою людиною, добре малював, писав вірші, захоплювався класичною і детективною літературою, мав гарне почуття гумору. Саме таким він і залишається в серцях і пам'яті колег та всіх тих, хто його знав.

В. І. Большаков,
доктор технічних наук, професор,
заслужений діяч науки України,
лауреат Державної Премії України,
ректор ДВНЗ «Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури»